

ולא נתן לנו את התורה דינוני. ויש לתמוה, איזו מעלה יש בכך שקרבו לפני הר סיני אם לא היו מקבלים את התורה?

וביאר בדברי קדשו, כי כשנתקרב לפני הר סיני פסקו וזהמתם וכו' להשיג כל התורה עוד טרם שניתנה. לפי זה יש לומר, כי מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמה, הוא רק על תורת הנגלה שהשיגו כשנתקרב להר סיני, שהיא בבחינת אור פנימי שמתלבש באדם מחמת היותו מובן לכל העוסקים בה, אבל תורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף שאינו יכול להתלבש באדם מחמת עומק המושג, לא רצו ישראל לקבל מפחד שמחמת גדל האור לא יוכלו לסבלו ותצא נשמתם.

לכן כפה הקביה עליהם את ההר כגיגית שכבר למדנו מהרמ"ע מפאנו שהוא בבחינת אור מקיף, ולפי מה שנתבאר הרי זה רמז על תורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף שאינו מתלבש בגוף מחמת גדל האור, ואמר לישראל: "אם אתם מקבלים התורה מוטב", שתקבלו גם תורת הנסתר שהיא אור מקיף ככפית ההר, מוטב, כי אז לא רק שהגוף שלכם יזדכך מבית ומבחוץ, אלא על ידי זה תוכלו להיות ממחצרי חקלא לבער החיצונים שהם הקרעים מן הכרם שלא יתגברו עליכם, כמו שנתבאר במאמר הקודם בשם האר"י כי אין לך דבר שמבריא את החיצונים כאור מקיף, "ואם לאו", שלא תרצו לקבל חלק הנסתר שבתורה, "שם תהא קבורתכם", כי הגוף שלכם לא יוכל להזדכך כראוי, וגם לא תוכלו לבער החיצונים הררעים לקברכם.

ויש לומר כי על ביאור נפלא זה רמזו התוספות במתק לשונם, שתייצרו מה שכפה הקביה עליהם את ההר כגיגית אף שכבר אמרו נעשה ונשמע: "שמה יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצתה נשמתן", הכוונה בזה, שמה לא ירצו לקבל את חלק הנסתר שבתורה, שהוא בבחינת אור מקיף שאין הגוף יכול לסובלו מחמת גדל האור, וזהו "אש הגדולה שיצתה נשמתן", כלומר תורת הנסתר שהיא בבחינת אש הגדולה. אור מקיף שאינו יכול להתלבש בגוף האדם, ומשום כך כאמת יצתה נשמתן מן הגוף להתחבר עם אור המקיף מבחוץ, כי הגוף לא היה יכול לסבל את אור המקיף מבפנים.

העוסקים בתורת הנסתר עמדו תחת ההר כגיגית

ונראה להביא ראיה ברורה שכפיית ההר כגיגית היתה על חלק הנסתר שבתורה, מדברי הוזהר הקדוש (פר' בהעלותך קנב) כי אותם שעוסקים בחכמת הנסתר עמדו על הר סיני: "חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עיקרא דכלא אורייתא ממש". פירוש, חכמים עבדי מלך העליון שעמדו על הר סיני, אינם מסתכלים אלא בנשמת התורה שהיא חלק הנסתר עיקר התורה. והנה בהגהות נצוצי אורות להגה"ק החיד"א זצ"ל (יש אות ד') הביא על כך הגיה בשם א"מ [אמר מאיר]: "משמע אוחין שאינם יודעים סודות התורה לא עמדו על הר סיני". אולם החיד"א שם מתמה על כך הפלא ופלא, איך יעלה על הדעת כי מי שאינו בקי בסודות התורה לא עמדו רגליו על הר סיני:

"אמר חיים יוסף, לא תהא כזאת, אלא רצונו לומר שאינם מאמינים בסוד, אמנם המאמינים ולא ידעו אינם בכלל זה. ומי שאינו מאמין שיש סוד גורע סמ"ך מפרד"ס [ראשי תיבות פ"שט ר"מ ד"רוש ס"וד] ונשאר פרד, וזהו שכתוב (תהלים לב ט) כסוס כפרד אין הבין".

אמנם ראיתי בספר בית לחם יהודה (פירוש על עץ חיים להרה"ק ר' יהודה משה פתייה זצ"ל בהקדמה) שמבאר דברי הוזהר הקדוש בטוב טעם ודעת:

"ונראה לי בביאור כוונתו, כי בתחלה כשיצאו ישראל לקראת האלקים היו מתניצבים בתחתית ההר, ואחר כך נאמר (שמות כ טו) וַיִּרְאֵם הֵם וַיָּנֻעוּ וַיַּעֲמֵדוּ מֵרְחוֹק, כי היו יראים פן תאכלם האש הגדולה הזאת וימותו, והיו מקצת מהדעם שהיו ששים ושמיחים לקראת השכינה, ולא רצו לזוז ממקומם הראשון ולעמוד מרחוק אפילו ימותו ממש, ועליהם הוא מה שאמר בזוהר הנזכר אינון דקימו בטורא דסיני, כלומר ולא נעו ועמדו מרחוק אלא עמדו בטורא דסיני מתחלה ועד סוף, ולכן הם זוכים לחכמת האמת, ואותן הנשמות אשר נעו עם העם ועמדו מרחוק, כן הן עושים גם עתה שנסים ועומדים מרחוק לחכמת האמת מיראתם פן תאכלם האש הגדולה".

those are not "ah" g'hood

don't secrets

18 ← 0

2 moved 16, some 4/5 are sound 2 Sep 14/16

2 who can still running 0 if!

הנסתר, ופסוק זה נאמר סמוך לפסוק הקודם: "וידא העם וינעו ויעמדו מרחוק", הרי מבואר בפירוש כי אלה שפחדו מחלק הנסתר שבתורה נתרחקו מתחתית ההר כדברי הבית לחם יהודה. לפי זה יובן מה שהוכיחם משה רבינו על ענין זה במשנה תורה על שאמרו ויברים ה' (כס): "ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת". מבואר מזה שנתיראו מן האש הגדולה שהיא אור המקיף תורת הנסתר שבתורה, פן ימותו כי לא יוכל הגוף לסבול גדול האור.

אמור מעתה יאיר לנו להבין מה שאמר רשב"י: "אלו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתהיבת תורה לישראל", משמע מזה שלא עמד על הר סיני, והלא כל הנשמות עמדו על הר סיני. אך לפי המבואר יש לומר, כי מה שאמר רשב"י "אלו הוינא קאי על טורא דסיני" - אילו הייתי עומד על הר סיני, כוונתו אילו הייתי עומד אצל הר סיני, כמו שפירש רש"י (בראשית י"ז): "על המדבר, אצל המדבר כמו ועליו מטה מנשה". כי בודאי רשב"י וחלמידיו בעלי הסוד לא עמדו רגלם "על הר סיני" היינו סמוך להר אלא בתחתית ההר, כמבואר בדברי זוהר הקדוש שהזכרנו לפי ביאור הבית לחם יהודה, כי אלה שעוסקים בחכמת הנסתר עמדו תחת ההר ולא סמוך לו.

והנה מי שעוסק בחכמת הנסתר אינו צריך כי פיות אחת לדברי תורה ואחת לדברי חולין, שהרי הוא מסוגל לדבר דברי חולין ולייחד בהם יחודים גדולים, [כמו שהארכנו בזה לקמן בדרוש ואמרתם כה לחין]. והוא שאמר רשב"י: "אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתהיבת תורה לישראל", כלומר אילו הייתי עומד לפני הר סיני ולא בתחתית ההר, שאז לא הייתי זוכה לחכמת הקבלה שעל ידה אפשר לייחד כל הדיבורים לה', הייתי מבקש מהקב"ה שיברא לאדם כי פיות אחת לדברי תורה ואחת לדברי חול, אבל מכיון שעמדתי בתחתית ההר ויכיתי לתורת הנסתר, אני מבין שלכן ברא הקב"ה לאדם פה אחת לרמוז לו שגם בדברי חול יכוון ליחודים עילאים ונשגבים.

אנו עוסקים בחכמת הקבלה

רק בשעה שבני אדם על מטתם

על פי האמור יובן מה שכתב המקובל האלקי רבי משה קורדבירו זי"ע בספר אור נערי (ח"ג פ"א) בענין זמן המוכשר ללימוד תורת

נמצינו למדים מדבריו חידוש גדול, כי מה שכתב בזהר הקדוש על העוסקים בתורת הנסתר: "כחימין עבדי מלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני" - שעמדו על הר סיני, הכוונה שעמדו תחת ההר כגיגית ולא ברחו ונתרחקו כשאר העם, וזה מדוייק בלשון הזוהר: "אינון דקיימו בטורא דסיני, לא אמר "על טורא דסיני" אלא "בטורא דסיני" דהיינו בתוך ההר מתחתיתו, אבל ודאי שגם אלה שאינם עוסקים בחכמת האמת עמדו רגלם לפני הר סיני בשעת קבלת התורה, אלא שלא עמדו תחת ההר כי ברחו מפחד האש הגדולה, כפי שאמרו (וברים ה' כב): "ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת".

רעתה בא וראה, כי ביאור זה משתלב להפליא עם מה שביארנו בענין כפיית ההר כגיגית, שרומז על תורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף, כי אותם שעמדו במסירות נפש תחת ההר כגיגית שהיא בבחינת אור מקיף שרומז על תורת הנסתר, זכו באמת לעסוק בחכמת הקבלה שהיא בבחינת אור מקיף, אך אלה שלא עמדו תחת ההר אלא נתרחקו מחמת הפחד, גם עתה בורחים מן האש הגדולה שהיא האור מקיף של חכמת הקבלה.

המפחדים מחורת הנסתר ברחו מתחת ההר

ונראה להביא ראיה ברורה לפירוש הבית לחם יהודה, ממה שכתב הר"ק רבי חיים ויטאל זצ"ל (הקדמה לשער ההקדמות דף כ"ג ע"ב) לפרש מה שכתוב במתן תורה (שמות כ"ט): "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק, ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות". כי דברים אלו נאמרו על ידי הערב רב שסירבו לקבל תורת הנסתר מפחד שימותו כלשונו הקדוש:

"הנה נתבאר במקום אחר, כי עון אדם הראשון בעץ הדעת

טוב ורע הוא, שלא בחר להתעסק בעץ החיים שהיא חכמת

הקבלה, וזהו עצמו עון הערב רב האומרים למשה, דבר אתה

עמנו ונשמעה בעץ הדעת טוב ורע, ואל ידבר עמנו אלקים

פן נמות כסתרי תורה".

מבואר מדברי מהר"י שפרש הפסוק: "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות", על אלה שנתיראו לעסוק בתורת

הקבלה: "דאי כי בכל יום נקל אל האדם ללמוד, אמנם הזמנים היותר מחובים להשכיל בעומק הן בלילות ארוכות מחצות ואילך". ענין זה מבאר גם בשירת דברי חיים להרה"ק מצאנו ז"ע (ח"ב י"ד ס' מ). בתשובה להגה"ק רבי חייק דיטש זצ"ל, שהתנצל לפני הדברי חיים על שהוא מטריחו בפלפל התורה ולא בתורת הנסתר, ועל כך השיב לו הדברי חיים דברים נפלאים חרבי להבות אש בחובת העסק בתורת הגלגל:

סכתו קבלתי ואת אשר שאל מחילה על דבר פלפול בפשטי התורה, לא ידעתי הלא זה חיינו לעסוק כל היום בעניני תורה והלכות ופלפול ולהשיב לשואלי דבר, ואין אנו עוסקים בחכמת הקבלה מתורתנו הקדושה רק בשעה שבני אדם על מטתם ואנחנו מגדלים שינה, אבל עיקר עסקינו כשי"ס ופוסקים. לא כאשר הרציאו ארזה בני בלעל ממדינתם שם שבמדינתנו אין לומדין פשטי התורה ח"ו, הוא מחמת שבהפקרא נחא להו, וכאשר מוכיחין אותם בבואם למדינתנו כמה המה בלא דעת בלא יראה, אומרים שכנגד זה המה בעלי תורה, ובאמת אפילו רח תורה אין בדם הבל פלפולם בשטותים הבלים כאשר שמעתי מהם, ואינם יודעים מאומה, רק בגסות רחם הערמו לדבר עתק על יראי ה' ובפרט על חסידים לומר שאינם בעלי פלפול ועסקי תורה, הבל ופצה פיהם, שעוסקים בתורה יומם ולילה בעופי ופשטי הלכות כשי"ס ושלחן ערוך וספרי מוסר.

האמת שאין מנהג במדינות פולין לפלפל ולחדש חידושים וזלת גדול הדור או צורבא מרבנן הראוי להיות גדול, והתר הלומדים עוסקים בתורה שי"ס ופוסקים להבין היטב ומייגעים על ח"י מהרש"א ז"ל או מגן אברהם להבין כראוי, ולא עלתה על לבם לחדש כי יודעים ומכירים ערך עצמם שאין בכחם לחדש דבר אמת ונכון, לא כן במדינות אחרות מפלפלים כדבלים, וכל מי שיועד רק מימרא כשי"ס תיכף אומר חידושים, וגם ישיבות אין מצוי במדינתנו מכמה טעמים נכונים, כאשר שמעתי ממורי חמי ז"ל מלייפניק [בעל ברך

טעם] הטעם לזה, אבל יושבים חבורות חבורות בבית המדרש ועוסקים בתורה בגמרא פוסקים תוספות.

כל זה ראיתי להודיע לכבוד תורתו, מחמת ששמעתי מבני בלעל מאונגרין שמוציאים דיבה על מדינות פולין, שאין עוסקים בפשטי התורה ופרט החסידים, לכן באהבתי אליו הודעתיו שלא יאמין לשפתי שוא, כי לחסידים חביבים פשטי התורה עד למאד, בפרט מי שזכהו ה' בחכמת האמת יודע מעלות פשטי התורה ושכל דברי השי"ס בנוי על סודות התורה כידוע ליודעי ח"ו.

מבואר מדבריו הקדושים בדברי הרמ"ק, כי עיקר זמן העסק בתורת הנסתר הוא בלילה כשבני אדם ישנים על מטתם, כלשונו הקדוש: "אין אנו עוסקים בחכמת הקבלה מתורתנו הקדושה רק בשעה שבני אדם על מטתם ואנחנו מגדלים שינה". ויש לומר הטעם בזה, על פי הידוע כי בלילה הוא זמן שליטת החיצונים הנמשלים לחיתו יער, ועל זה רמז דוד המלך נעים זמירות ישראל שעסק בשירות ותשבחות כל הלילה באמרו (תהלים ק"ב): "תָּשַׁת חוֹשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ תִרְמוֹשׁ כָּל חַיְתוֹ יָעַר". וכבר הבאנו דברי האר"ז שאין לך דבר שמבריח את החיצונים כמו אור מקיף, לכן עיקר זמן העסק בתורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף, הוא בלילה בזמן שליטת החיצונים כדי להבריחם.

יומתק לפרש בזה מאמרם (חיגיה יב): "אמר ריש לקיש, כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום". הכוונה שכל העוסק בתורה בלילה בתורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף כדי להבריח החיצונים, "הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום", שאפילו ביום כשהוא עוסק בתורת הגלגל שהיא בבחינת אור פנימי, מאיר עליו הקב"ה אור מקיף לשומרו מכל רע, וזהו שדקדק בלשונו: "הקב"ה מושך עליו" - עליו דייקא אור מקיף שמאיר עליו מבחוץ.

בדרך זו יש לפרש מה שמצינו מחלוקת בגמרא (עירובין סה): "אמר רב יהודה, לא אוברי ללילא אלא לשינתא, אמר ר' שמעון בן לקיש, לא אוברי סיהרא אלא לגירסא". ויש לומר כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי לאלו שעוסקים רק בתורת הגלגל ולא הגיעו עדיין למוריגה כזו לעסוק בתורת הנסתר, לא נברא הלילה אלא לשינה, אבל לאלו

"חסרון כוונת", שאין האור יכול להתלבש בתוך כוונת האדם כמו שמתלבש בו אור פנימי, לכן הכתוב צריך להזהיר שיעסקו בתורת הנסתר בקדושה ובטהרה כי אורה רב מאד.

כיון שבאנו לידי כך יתבאר ביתר שאת מנהג ישראל תורה, שכל"ג בעומר יומא הילולא של הרשב"י נהגים להדליק מדורות גדולות של אש, כדי לרמז בזה על גדולת נשמת הרשב"י, שהיה מהצדיקים שלא ברחו מהאש הגדולה שראו ישראל במתן תורה, כפי שעשו שאר ישראל שברחו מן ההר באמרום: "פן האכלנו האש הגדולה", אלא רשב"י נתקרב תחת ההר אל האש הגדולה שהיא בבחינת אור מקיף, לכן זכה לגלות בעולם תורת הנסתר שהיא בבחינת אור מקיף, וכפי שנתבאר בזה הקדוש שכל אלו שעמדו תחת ההר ולא ברחו מהאש הגדולה זכו להשיג תורת הנסתר.

שכבר זכו להשגת תורת הנסתר, הנה להם לא נברא הלילה אלא לעסוק בתורת הנסתר. נמצא כי ריש לקיש שאומר כאן: "לא איברי סתתרא אלא לגורסא", אצל לשיטתו במה שאמר: "כל העוסק בתורה כלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד כיוס".

"תורת העולה", רמז על תורת הנסתר

עתה בא וראה שכל זה נרמז בתורתו הקדושה בפרשת צו: "צו את אהרן ואת בניו לאמר, זאת תורה העולה", כי אין לך יותר מוכשר ללימוד השגות תורת הנסתר כמו הכהנים עובדי ה', כמאמר הכתוב (מלאכי ב' 0): "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא", כי אין להם שום נחלת שדה וכרם כי אם ה' הוא נחלתם, הם שרד"ים תמיד בטהרה כי נזהרו שלא לטמא לנפש אדם, וזכב אכילתם הוא קדשים ותחומה בטהרה. הנה "תורת העולה", היא רמז על תורת הנסתר, שעל ידה עלה האדם במחשבתו להתבונן בבנה מרחמים ורחמי המדות.

זהו פירוש הכתובים: "ודבר ה' אל משה לאמר, צו את אהרן ואת בניו לאמר, זאת תורה העולה", כי להם נאה לעסוק בתורת הנסתר, אמנם מוסף הכתוב ללמדנו אימתי הוא הזמן המוכשר לעסוק בתורת הנסתר: "היא העולה על מוקדה כל הלילה עד הבוקר", עיקר העסק בתורת הנסתר צריך להיות כלילה בעת שליטת החיצונים, כדי לשרוף אותם על המוקדה של אש על ידי אור מקיף המבריא את החיצונים, אבל תנאי מוקדם לכך הוא: "ואש המזבח תקד בוי" - ב"ר דיקא בפנימיזותו, כלומר שמקדם צריך לעסוק בתורת הנגלה שהיא בבחינת אור פנימי המתלבש בתוך האדם ושורף את היצר הרע, רק אחר כך יעלה מעלה מעלה בעסק תורת הנסתר.

מענה יאיר לנו להבין מה שדורש על כך רבי שמעון שהוא רשב"י: "ביותר צריך הכתוב לזכר במקום שיש בו חסרון כוונת", כי רשב"י גילה בעולם תורת הנסתר בדחינתו בבחינת אור מקיף, ולפי המבואר גם תורת הנסתר היא בבחינת אור מקיף, שאינו יכול להתלבש בתוך הגוף מחמת גרל אורו. לכן מזהיר רשב"י: "ביותר צריך הכתוב לזכר במקום שיש בו חסרון כוונת". כלומר ביותר צריך הכתוב לזכר על קדושת לימוד חלק הסוד שבתורה, כי מחמת היותו בבחינת אור מקיף הנה יש בו